

Taisen Deshimaru

Prefață:
MARC DE SMEDT

Cuvânt înainte:
MYOKEN (YVON BEC)

Traducere din limba franceză:
RADU CIOCĂNELEA

EDITURA HERALD
București

Cuprins

Prefață și mulțumiri	5
Cuvânt înainte	7
BUSHIDO: CALEA SAMURAILOR	11
Forță și înțelepciune	15
Lupta nobilă a războinicului	18
Șapte principii	21
Trei etape	23
Secretul Budo-ului, secretul Zenului	26
Dirijarea minții	29
Aici și acum	32
MONDO	37
BUN BU RYODO: CALEA DUBLĂ	57
Cerul și pământul în armonie	59
Ki: energia	64
Ce este practica Zen?	70
Corp și minte sunt una	76

Înțelepciunea neclintită	89
A lăsa să plece	96
A nu gândi	99
 MONDO	 103
 VIAȚĂ ȘI MOARTE	 135
Instruirea unui samurai	139
 Glosar	 147

Prefață și mulțumiri

În timpul sesshin-ului introductiv despre practica Zen și artele marțiale ținut la Zinal, Elveția, în vara anului 1975, cele câteva sute de participanți au exprimat nevoia de a explora mai în profunzime relația dintre meditație și acțiune. Ca răspuns la această solicitare, Deshimaru Roshi¹, care conducea sesshin-ul, a vorbit pe larg despre acest subiect în timpul meditației *zazen* și cu alte prilejuri. Veritabila înrudire între Zen și artele marțiale, a explicat el, rezidă în faptul că ambele ne pot conduce către *spiritul căii*: aceasta pentru că orice conflict, fie că se petrece în interiorul corpului și minții sau în afara lor, este întotdeauna o luptă împotriva sinelui.

Pe măsura scurgerii zilelor, au fost abordate anumite concepte esențiale: *ki* (energia), oportunitatea, tehnica, tensiunea, condiția fizică, starea conștiinței și trezirea spirituală; iar ceea ce spunea Deshimaru Roshi despre ele era realizat și transpus în practică printr-o serie de lupte purtate de maestrul Yuno, 8 dani în *kendo* (scrima japoneză), care venise din Japonia cu scopul de a participa la sesiune.

¹ Maestrul Deshimaru: în japoneză numele se află înaintea titlului.

Pe parcurs, toți cei prezenți au început să înțeleagă semnificația cuvintelor lui Sun Zî, un mare strateg chinez, care a scris:

„Cunoaște-ți dușmanul și cunoaște-te pe tine însuși: de vei avea de luptat într-o sută de bătălii, vei ieși victorios de o sută de ori.

Nu-ți cunoaște adversarul și cunoaște-te pe tine însuși: s-ar putea să pierzi, s-ar putea să câștigi.

Nu-ți cunoaște adversarul, nici pe tine însuși: orice bătălie pe care o vei pregăti va fi o înfrângere”.

Dojo-ul devenea când o sală de meditație impregnată de calmul și de liniștea ce emana din postura zazen, când un câmp de bătălie. Dar marea lecție a acestui sesshin se află dincolo de noțiunea de pierdere sau câștig: anume că Zenul ca și artele marțiale sunt căi pentru a învăța viața, pentru a învăța moartea.

Textul care a rezultat din aceste sesiuni a fost completat cu o serie de conversații (*mondo*) care au avut loc săptămână de săptămână în camera din Paris a maestrului, în mijlocul câtorva dintre discipolii săi cei mai profund interesați.

Următorii, printre alții, au ajutat la pregătirea acestei cărți: Janine Mannot, Evelyne de Smedt, Dr. Claude Durik, Vincent Bardet, Fausto Guareschi și toți cei care au participat la sesshin-ul de la Zinal despre spiritul Zenului și artele marțiale.

Marc de Smedt

Cuvânt înainte

În fața absenței totale a valorilor morale caracteristică lumii moderne, nu este de mirare că mulți se îndreaptă spre artele marțiale.

Fără îndoială, în lumea periculoasă în care trăim este bine să te aperi. Retragera egoistă din fața pericolului este un remediu mai rău decât răul care te asaltează.

Cavalerii teutoni și templierii au dispărut, au rămas însă războinicii Orientului și lumina Zenului veritabil.

Samurailor nu vorbesc mult. Propria lor viață nu le aparține. Sunt gata în fiecare clipă să-și sacrifice viața.

Practicantul de arte marțiale este războinicul lumii moderne. Dar în realitate, spiritul războinicului se poate aplica în toate acțiunile vieții cotidiene. A practica artele marțiale fără spiritul războinicului *bushido* nu este decât gesticulare inutilă și denaturare a tradiției veritabile.

În Japonia, Zenul a influențat artele marțiale în același fel în care creștinismul i-a influențat pe barbari. Influența Zenului a dus la îndepărtarea de valorile materiale și la absența totală a fricii de moarte, la întărirea spiritului războinicului prin lumina trezirii.

Raportul dintre Zen și artele marțiale se definește prin atitudinea neclintită în fața morții, controlul de sine,

non-violența, disciplina fermă – fizică și spirituală – și respectul adânc față de maestru.

Kodo Sawaki, marele patriarh Zen din secolul al XX-lea, vorbea în acești termeni despre Calea războinicului:

„Miyamoto Musashi a împrumutat titlul *Dokukodo* (Calea independenței) din al optsprezecelea poem din *Shodoka*: «Mergem întotdeauna singuri, mășăluim întotdeauna singuri». Războinicii urmau un antrenament militar, însă spiritul *bushido* (Calea războinicului) nu se limita la practica armelor, ci se baza pe respectul față de legăturile de rudenie și pe practica Zen. Studiind ceea ce se cheamă «Zenul războinicilor», ne dăm seama că înțelegerea lor era uimitor de justă și de profundă.

1. Nu te opune obiceiurilor timpului tău.
2. Nu găsi mulțumire în tine însuși.
3. Rămâi imparțial în toate lucrurile.
4. Fă puțin caz de tine însuși și mult caz de ceilalți.
5. Ignoră dorințele toată viața ta.
6. Ceea ce este făcut este făcut, nu regreta.
7. La bine sau la rău, nu invidia pe nimeni.
8. Oricare ți-ar fi drumul, pleacă fără tristețe.
9. Nu reproșa nimic celorlalți și nici ție însuși.
10. Nu păstra în inima ta pasiuni amoroase.
11. Nu te atașa de lucruri.
12. Nu dori o locuință pentru tine însuși.
13. Nu căuta mâncărurile rafinate.
14. Nu cumpăra obiecte vechi cu intenția de a le revinde.
15. Nu practica rituri de abținere.

16. În afară de armele tale, nu te atașa de nimic din această lume.
17. Câtă vreme practici Calea, nu te teme de moarte.
18. Nu dori bogății pentru bătrânețile tale.
19. Venerează pe Dumnezeu și pe Buddha, dar nu le cere nimic.
20. Abandonează-ți viața, dar nu și onoarea.
21. Nu te îndepărta niciodată de Calea războinicului.

*Shoho, al doilea an, a cincea lună, a douăsprezecea zi.
Shimmen Musashi pentru seniorul Terao Magonjo.”*

Al doilea punct: „Nu găsi mulțumire în tine însuți” se referă la oamenii care găsesc plăcere în a-și întreține himerele, iluziile lor.

La al patrulea punct, se spune: „Fă puțin caz de tine însuși și mult caz de ceilalți”. În principiu, nu trebuie să ne apreciem pe noi înșine în mod ușuratic. Este important să ne judecăm viața cu gravitate, dar vechii războinici, când nu mai aveau nici o ieșire, socoteau că este mai bine să-și pună capăt zilelor făcându-și *hara-kiri*. Ei judecau situația cu pumnalul în mână, cu lama îndreptată spre ei înșiși, și dacă situația era iremediabilă, îl înfigeau pe dată. Aceasta înseamnă a face puțin caz de sine însuși și mult caz de ceilalți. În zilele noastre, omul nu se mai sacrifică pe el însuși, ci pe ceilalți. El nu se mai gândește decât să-și umple buzunarele. Cel care suferă un eșec, își plânge soarta, își înșiră necazurile și se cărăbănește. Asta înseamnă într-adevăr a face mult caz de sine însuși și puțin de ceilalți!

Al șaselea punct este amuzant: „Ceea ce este făcut este făcut, nu regreta”. Războinicii de odinioară înțelegeau bine lucrurile (Musashi a murit în 1645, la o săptămână după ce scrisese *Dokukodo*, manuscrisul fiind păstrat la Kumamoto). Într-o zi m-a vizitat un om care avea ochii injectați și dădea semne de mare nervozitate. Mi-a spus că îi era frică că a dat greș la un mare concurs de administrație. M-am întrebat dacă avea cumva de gând să facă zazen ca să-și vindece depresia nervoasă și i-am zis: „Dacă nu izbutiți la concurs, înseamnă că există candidați mult mai buni decât dumneavoastră. De aceea ar trebui să vă bucurați. Dacă reușiți, înseamnă că sunteți cel mai bun și în acest caz trebuie să ne întristăm pentru că în țara noastră sunt atâția oameni la fel de mediocri ca dumneavoastră”.

„Oh!”, mi-a răspuns. Trebuie să înțelegem asemenea lucruri, altfel nu facem altceva decât să regretăm ceea ce am făcut. Dacă nu reușesc la un examen, înseamnă că sunt candidați mai remarcabili decât mine. *Vechiul fluviu nu seacă. Chiar dacă se degradează, el tot are pești*, spune proverbul. În Japonia, mai sunt încă mulți oameni remarcabili, ar trebui să mă retrag”. Iată cum trebuie să gândim. Puțini înțeleg aceasta. Ceea ce este făcut este făcut, și totuși numeroși sunt cei care se plâng de eșecurile lor.

Al șaptelea punct: „La bine sau la rău, nu invidia pe nimeni”. Războinicii nu erau geloși pe soarta altora, în zilele noastre lumea forfotește de invidioși.

Călugărul Myoken
(Yvon Bec)

**BUSHIDO:
CALEA SAMURAILOR**

Din timpuri străvechi, sala de practică unde se învăța arta sabiei a fost numită „Locul Iluminării”.

[*Comentariul lui Deshimaru Roshi:* „Arta trasului cu arcul nu este în nici un fel urmărirea unei realizări exterioare cu un arc și săgeți ci numai realizarea a ceva lăuntric”.]

Nu atinsesem punctul în care influența Zenului asupra trasului cu arcul începuse să se facă simțită?

[*Comentariul lui Deshimaru Roshi:* „El vrea să spună descoperirea chiar în străfundurile ființei proprii a esenței fără capăt, fără formă, iar aceasta rezultă din meditația condusă metodic prin modalități specifice Zenului”.]

E. Herrigel
Zen în arta trasului cu arcul

Fortă și înțelepciune

Cum poți deveni cel mai puternic? Cel mai tare?

Cum poți să-ți luminezi mintea, să-ți controlezi comportamentul, să dobândești înțelepciune?

Din zorii istoriei oamenii s-au străduit să împingă limitele forței și ale înțelepciunii lor, năzuind la forța absolută, la înțelepciunea absolută.

Dar prin ce mijloace este cu putință să devii deopotrivă puternic și înțelept?

În Japonia, metoda este practica artelor marțiale sau BUDO, combinată cu calea ZEN. Este o îndeletnicire cu o lungă tradiție care a supraviețuit până în prezent, deși Budo-ul japonez este viciat acum de dualism, iar actualii practicanți sunt preocupați mai mult să devină puternici decât înțelepți.

„Puternic și înțelept”: Zenul ne învață ambele căi deodată.

Cunoașteți că posibilitățile corpului și minții noastre sunt finite: este legea condiției noastre. Și înțelepciunea noastră este finită, întrucât suntem doar oameni. Omul nu poate încerca să egaleze forța fizică a leului, la fel cum nu poate accede la înțelepciunea lui Dumnezeu.

Totuși, de ce nu ? Nu există oare o metodă care să permită omului să depășească limitele omenescului? Să treacă dincolo?

Fudochi, înțelepciunea neclintită

Pentru a răspunde la această speranță umană fundamentală, artele marțiale au dezvoltat principiul *waza*. *Waza* poate fi definită ca o artă, un fel de supertehnică transmisă de la maestru la discipol, prin care un om poate să dobândească totul de la ceilalți și să îi domine. Originea principiului *waza* în artele marțiale trebuie căutată în epoca samurailor. Această tehnică dezvoltă o forță mai presus de puterea personală a oricărui individ.

Zenul devine a altă supertehnică, una care nu numai că asigură forța fizică și mentală, dar deschide și calea către înțelepciune, calea către o înțelepciune de aceeași natură cu cea a lui Dumnezeu sau Buddha.

Această tehnică constă în *zazen* – practica de a sta așezat într-o postură tradițională – și în mersul, statul în picioare și respirația corectă; ea dă naștere unei atitudini a minții pe care o numim *hishiryō* – o stare de gândire fără gândire, de conștiință dincolo de gândire.